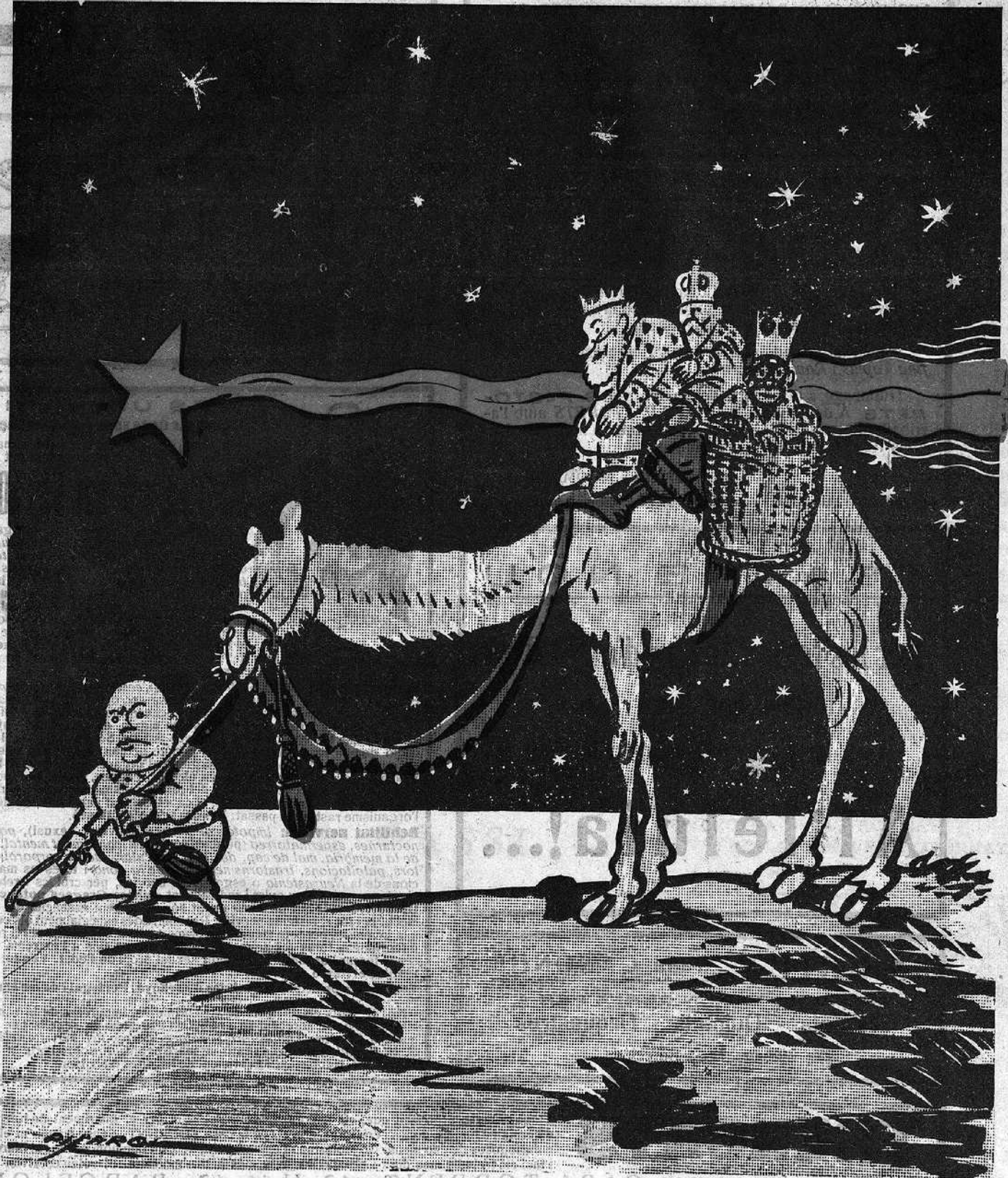

Barcelona 30 de desembre de 1927

L'Esquella de la Torratxa

ANY I - Núm. 2532 - 15 cts. - Atrassats 30

ELS D'AQUEST ANY

Com que hi ha tanta crisi, només han llogat un camell.

Teatre Català ROMEA

Gran Companyia VILA-DAVI

Primera actriu: MARIA VILA
Primers actors: DAVI i NOLLA

Avui, tarda i nit GRAN ESPECTACLE D'INNOCENTADA
LES NOCES DE DOMINGUIN

GRAN FARDACCIO, atracció de fama mundial de la que forma part JOSEFINA BAK-KA i una tia seva PEPA BAK-KONETA. La llegenda còmico-tràgica amb dos actes, LES PINDOLES DAURADES O EL CAVALLER GOR-MAND DE PAMBOLI

Diumenge, tarda a les 3 i mitja a les 6,

ELS PASTORETS GARROFA I PALLANGA

Nit: UN MILIONARI DEL PUTXET

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

Gran Companyia Catalana : Direcció J. MONTERO

Primera actriu: JOSEFINA TAPIAS
— Primer actor: R. MARTORI —

Avui, nit, Comiat de la Companyia francesa de Marie-Therese Pierat et Mr. André Luguet amb la seva obra predilecta **LE VENIN** de H. Bernstein.

Demà, tarda i nit, **MAR I CEL** protagonistes Jose-fina Tapias i Ramon Martori.

Diumenge a dos quarts de quatre, **ELS PASTO-RETS**. A dos quarts de sis, **ELS PASTORETS** amb l'arribada dels Sants Reis que obsequiaran la mainada. Nit, a les 10, el famós programa d'Innocents

ES DESPATXA A COMPTADURIA

TEATRE NOU

Per les festes de Cap d'any i Reis
res millor que anar a veure
la grandiosa revista

Al·leluia!...

MUSICA Casa CANONGE

ESPECIALITAT EN OBRES PER A

Tercets - Quintets - Orquestres

Zurbano, 7 - Barcelona

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap
aparell sense visitar abans aquesta casa.

CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA

TEATRE COMIC

EL TEATRE DELS GRANS ESPECTACLES

Tots els vespres el grandios èxit
de la nova revista

EUREKA

HYPER-REVUE

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa
Prou sofrir inútilment de les dites malalties,
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota miltar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillosos sempre i que neces-siten sempre la presència del mèdte, i ningú no s'assabenta de la seva m'altia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les nergies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatar**, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

FELICITATS

Quan sortirà aquest número estarem ben bé a finals d'any. Demà passat entrarem a l'any 1928.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, doncs, es complau avui en felicitar corallament a tots els seus lectors el nou any.

Desitja, amb l'afectuositat que la caracteritza, que aquest any nou porti la felicitat a tothom. Que combli de diners als qui en desitgin; de plaers, als degustadors de la vida; de fills, als que senten la tristesa de la llar; d'ideals, als que n'estiguin mancats; de salut, als malalts; d'amor, als eixarreïts. I desitja, alhora, que tots plegats puguin veure molts anys nous.

I a tots plegats ens desitgem que se'ns alleugereixi el pes de les ales que ens fan estar massa aprop de la terra, que la cosa pública emprengui nous viaranys, i poguem veure'ns poc o molt acarats pels nostres ideals democràtics i justos.

Aquesta és la felicitació que al començament de l'any 1928 fa L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

LA SETMANA QUE VE, L'ESQUELLA SORTIRÀ
DIJOUS. NUMERO EXTRAORDINARI

1928, PASSI, PASSI

—Hi ha anys que un no té ganes de f... res!—com deia En Llanas.

—Procurem que aquest any vinent de 1928, la joventut tingui ganes de fer alguna cosa.

La generació del 21, podríem dir-ne, tenint en compte que a la península es conten les generacions polítiques i literàries, després de cada fallida peninsular — no hem d'oblidar la generació del 98—, viu en la més punyent i vergonyosa de les mandres. Uns versets, pintadets i arregladets, neo-clàssics, neo-populars; uns assaigs breus i esquifits; unes novelletes curtetes, fetes amb les deixes dels novel·listes del segle XIX; unes idees polítiques, migrades pel sentit utilitari de la vida i per l'egoisme del panxampisme; unes aficions extraordinàries pel futbol, la boxa, la natació, l'atletisme i les conferències espirituals de qua-

tre galifardeus que han emprès una campanya d'assimilació a llurs idees amb les frases que foren de moda quan el senyor Lerroux va venir a Barcelona per primera vegada.

Això fet tot amb un aire de pedanteria inaguantable, fet amb una teatralitat incomprensible, com si el món depengués de la frase o de l'actitud que acaba de prendre, amb un gest dantonian, el noieta que surt de la Universitat i està admirat de si mateix i en mirar-se a l'espill exclama:

—Com pot ésser que jo sàpiga tantes coses!

Cal tornar a la senzillesa, cal tornar a ésser humil, cal tornar a saber considerar i estimar l'obra dels vells mestres, perquè ells foren la pedra fonamental de tot el que avui hauríem tingut si ho haguéssim sabut conservar; cal tornar la vista enera i no menysprear a la gent com si no fossin res de bo. Encara no hi ha al teatre tres figures tan retallades com són les de Guimerà, Rusiñol i Iglesias; no hi ha en la novella, apart les actuals tasques de Puig i Ferré, un home com Narcís Oller que tingui un tan ample sentit del que és el gènere novel·lesc; no tenim, entre els nostres periodistes, un home amb la vida de sacrifici i de voluntat, de capacitat de treball i de lluita com fou en els anys difícils de "La Renaixença" En Pere Aldavert; no es troba un poeta tan ferm i tan gloriós com En Verdader... No tinguem, doncs, tants fums, baixem de to, acotxem-nos una mica. Pensin que amb la mandra espiritual que es tragina ho estem perdent tot.

Tot, tot, encara no. Encara ens resta la fe. Però si seguim així, perdrem la fe i tot.

FRANCESC MADRID

EL TEXT I NINOTS DEL PRESENT
NUMERO HA ESTAT REVISAT
PER LA CENSURA GOVERNATIVA

NADAL

Enguany, els senyors regidors han passat un Nadal millor que el de l'any passat, si és possible.

Com a abundància de menjars no podia ja ésser millor. Però enguany hi han afegit la xirinola. Anaren, tots junts, presidits per l'alcalde, a celebrar el Nadal a la Plaça de Catalunya, acompanyats de les famílies. Va ésser una festa lluida de debò. Els municipals de cavall ballaven el "charleston" amb els cavalls i tot, al compàs d'una cobla de cecs formada per ciutadans.

El brindis anà a càrrec del regidor senyor Torres i Casals, excellent poeta; el senyor baró de Viver no pogué dir res perquè estava un xic enrogallat encara a conseqüència dels parlaments pronunciats a la darrera sessió de l'Assemblea Consultiva. El senyor Ponsà, mentre bevia xampany, parlà del seu viatge als EE. UU.. El senyor Del Río desaparegué sobtadament i al cap de poc tornà vestint el seu lluit uniforme que se li concedí no fa gaire. El senyor Bonet del Río esperà aquella ocasió per a exposar una combinació d'hisenda, que s'oferí ell mateix a patentar. El senyor Agustí distregué la reunió fent alguns jocs acrobàtics al trapezi. El senyor Barril els explicà l'argument de "L'admirable Crichton", etc., etc.

Una festa lluida de debò i molt divertida.

Felicitem els cronistes de societat.

PER A ASSEGURAR L'EXIT

En la darrera sessió de la Permanent del nostre Ajuntament s'acordà que, a fi de què els coloms vulguin estar-se a la Plaça de Catalunya, se'ls engabii. Creuen que és el procediment més segur per a què no tornin al Parc.

L'ESQUELLA QUE VE, NUMERO EXTRAORDINARI D'ANY NOU. SORTIRA DIJOUS, DIA 5 DE GENER

ELS MORTS DE L'ANY

Com cada any, publiquem avui la llista de les morts d'homes il·lustres ocorregudes durant l'any 1927, que deixem.

La llista és llarga, i hi han noms apreciadíssims que són una pèrdua irreparable i insubstituïble. Durant l'any 1926 perdem un gran nombre d'homes de valer; en donar-la, en el darrer número del passat any, fèiem vots per a què aquest any el destí fos més benèvol amb nosaltres. Dissortadament, el nostre vot sincer no fou escoltat. Avui, hem de donar, l'ànima apesurada, una llista més llarga encara, amb noms de catalans de valor universal.

Un cop més, fem palès el nostre viu sentiment. I de nou desitgem coralment que l'any que va a començar no sigui tan desastrós per a nosaltres.

Veus ací la llista:

Baldomer Gili Roig, pintor.

Josep Pin i Soler, el gran comediògraf i novellista.

Juli F. Guibernau "G. Gumà", popular escriptor del vuitcents.

Dr. Salvador Cardenal, l'eminent cirurgià.

Jaume Morera i Galicia, pintor.

Magí Morera i Galicia, poeta, advocat i polític.

Josep Segura Tallien, baríton.

Cristòfor de Domènec, l'escriptor i filòsof de valor universal.

Josep Alfonso, el popular actor que, malgrat ésser gal·lec, s'incorporà feliçment a l'escena catalana.

Dr. Guillem Graell, economista i polític.

Anfós Tormo, excellent actor.

Dr. Josep Daurella, professor.

Joan Almirall, llibrer i editor, famós col·leccionista d'obres teatrals.

Ramón Miró, dibuixant.

Marian Llanvanera, notable pintor.

Angel Ruiz i Pablo.

Ignasi Folch i Torres, escriptor i musicòfil.

Mossèn Josep Garriga, pintor.

Dr. Ricard Botey, metge.

Concepció Pallardó, actriu.

APROFITANT L'ACTUALITAT

Aquests dies hem vist un dibuix en un diari que ens ha fet reflexionar molt. Perquè nosaltres també reflexionem, de tant en tant. El que passa és que no ho fem corre, no ho diem a ningú, no ens n'enorgullem. I és clar, no fent cap d'aquestes coses, no tenim fama de savis com tenen altres amb menys facultats que nosaltres. Paraula!

Però no ens hi enfadem, que no val la pena, i ja se'n farà justícia un dia o altre.

I anem al dibuix de referència. En aquest dibuix s'hi veia una dona vella i un infant. Els dos pertanyien a la tan popular classe dels miserables. Demanaven caritat. El dibuixant els havia col·locat en actitud de damanar caritat. Es una mostra de simpatia per part del dibuixant, de simpatia als pobres: veure aquesta mena de dibuixos sempre commou, sobretot quan s'ha dindat bé, s'han begut bons vins i licors i es té un bon cigar de l'Havana i una bona poltrona per a adormir-se mirant el dibuix.

Aquest dibuix duia el següent peu: Nadal. Recordeu-vos dels pobres!

Nosaltres, confessem-ho sincerament, som una mena de gent estranya. Aquest dibuix, aquests mots, capaços d'enternir les pedres—i si s'enterneixen les pedres, ¿què no passarà amb els cors dels senyors, dels rics, dels poderosos que ja de si són tendres com la mantega?—ens han causat un efecte contraproduent.

I és que, no hi ha que donar-hi voltes, nosaltres devem ésser uns brètols i no estimem els pobres. Això ens avergonyeix, ens humilia. Sobretot, quan veiem que tothom se'ls estima tant, que tothom es desvia per a ells, que les dames de la nostra aristocràcia—beneïdes siguin!—els hi regalen samarretes, paperines d'arròs i de cigrons, i fan dels pobres una mena de colònia que viu amb més confort i alegria que la de Caldetes, posem per exemple de colònia alegre i confortable.

Nosaltres estem continuament aturmentats pel dubte. No creiem en la bondat humana, quan la bondat humana està donant a cada moment proves de la seva existència.

Ara mateix, aquest dibuix ens havia d'emocionar, ens havia de fer vessar, almenys, una llàgrima. Doncs, no, senyors; res d'això. Aquest dibuix sols ha despertat en nosaltres una pregunta. Aquesta:

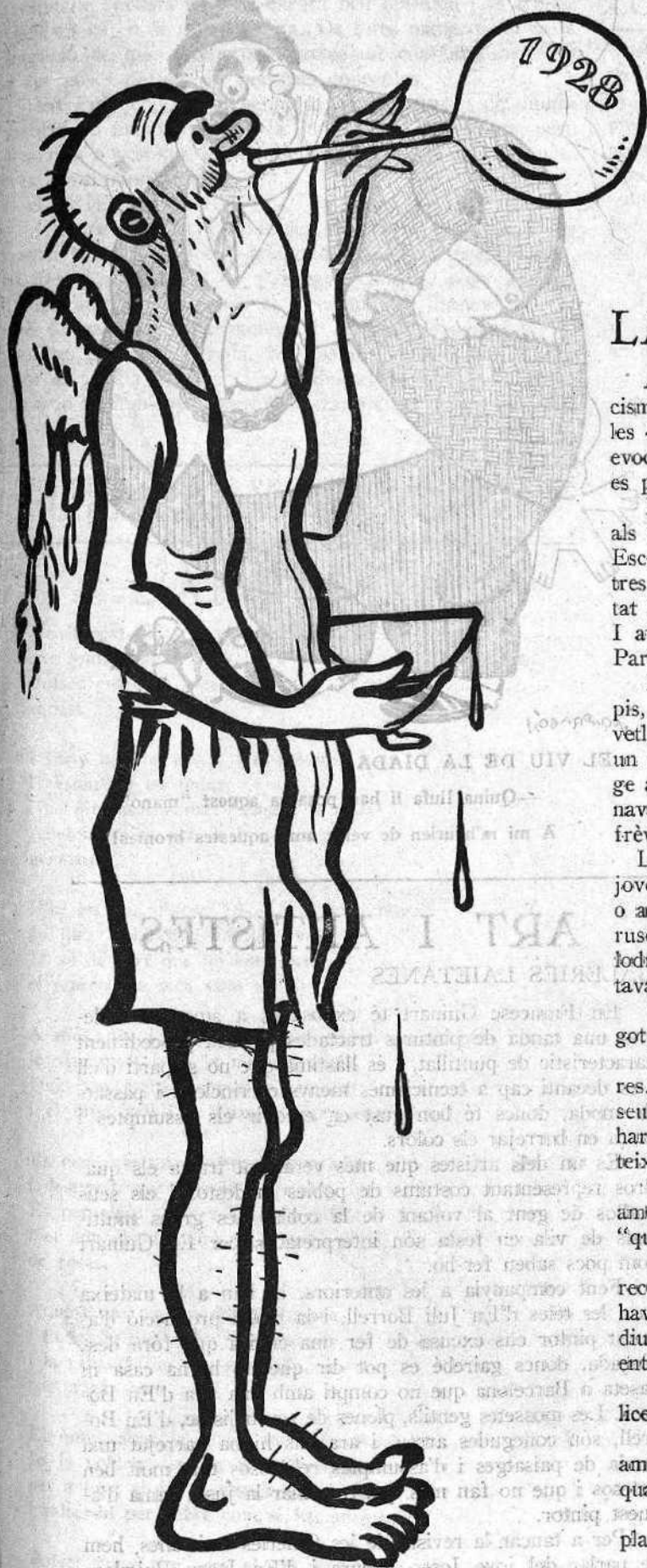
—Però és que dels pobres només ens n'havem de recordar ara que és Nadal? Es que no ens n'hauriem de recordar tot l'any?

Una pregunta així és una heretgia, un renec. L'hauríem d'amagar, l'hauríem de callar. Però nosaltres som brètols, malfiats, desconfiats, però no som hipòcrites. Només ens mancaria això! Com si no tinguéssim prou defectes! No, no: confessem el nostre pecat, que la confessió serà una mena de penitència.

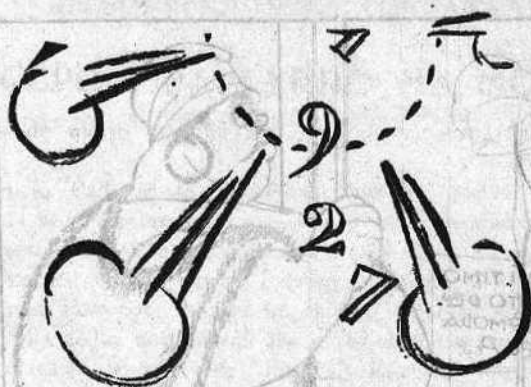
I perdonin la nostra mala intenció. I no facin cas de les nostres paraules. Pobres de vostès si en feien cas!

I creguin-nos, és a dir, creguin al dibuixant: quan arribi Nadal, recordin-se dels pobres!

Després potser se'n distreuren.

BUFAR I FER AMPOLLES
... o ben poc més.

LA GRISETA DE PARIS

Aquest any París celebra el centenari del romanticisme. Hom evoca les grans figures literàries de l'època, les obres genials o turbulentes. Algú, més humilment, ha evocat també la griseta. La griseta? Es que aquest nom es pot ja pronunciar sense cap mena d'emoció?

Probablement, tots els que avui escrivim, hem plorat als divuit anys alguna griseta imaginària, tot llegint les Escenes de la Bohèmia, de Murger. Més que totes les altres creacions femenines de la literatura, la griseta ha estat la interpretació més autèntica del somriure de París. I avui, encara quan pensem en l'època romàntica, en el París de 1830, evoquem de seguida la griseta.

Es deia Mimí, Mussette o Mariette. Vivia en un sisè pis, sense més ornaments que unes flors que regava cada vetlla. Treballava tot el dia en un taller de costura per un magre salari. Amb simplicitat, compartia el seu estatge amb algun estudiant de llarga cabellera rossa. I li donava el seu cor i tot el seu petit ésser tan bonic i tan frèvol.

Les vetlles les passaven, rics només que de la seva juvenesa, a qualsevol ball del boulevard de Montparnase, o anaven a fer uns tombos vertiginosos per les muntanyes ruses o veure qualsevol vodevil fàcil o algun afrós melodrama que entendria el cor de la griseta. Què importava, però, que fós detestable la seva literatura?

"Que visqui el melodrama que ha fet plorar a Margot!"

El diumenge la parella se n'anava a passejar als afores. I tota la gràcia de la griseta dirien que li venia del seu barretet de palla, ornat de cintes de color de rosa que harmonitzaven meravellosament amb una *écharpe* del mateix color.

En prosa, el mateix que en vers, Musset ha evocat amorosament la gràcia d'aquest petit capell de la griseta "que la feia *charmante* i més bonica que la beutat."

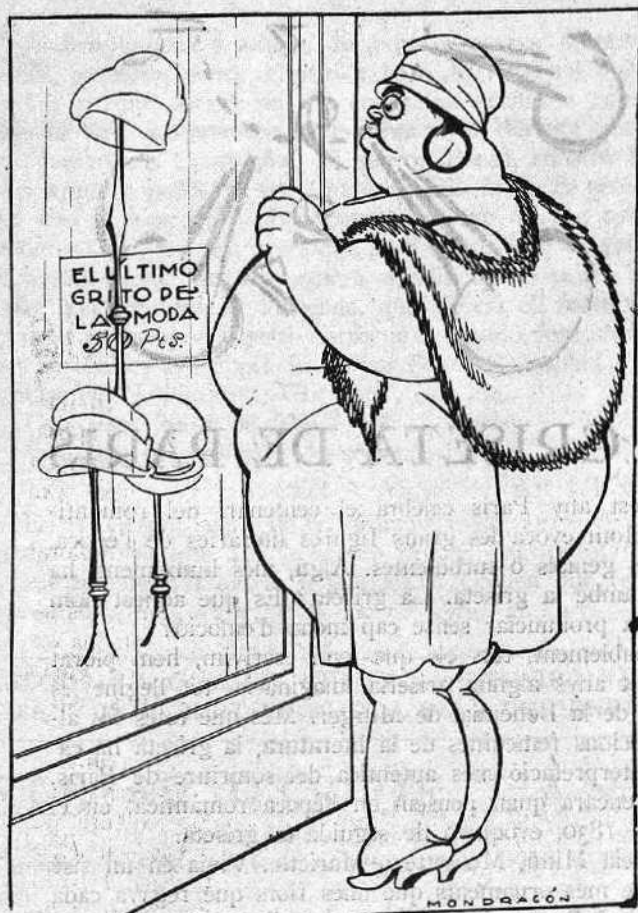
I quan el dilluns al matí la griseta, commoguda pel record encara, repassava el seu barretet que les abraçades havien fet malbé una miqueta, no dirien que és tot el seu diumenge ple d'alegria, de juvenesa i d'amor el que tenia entre les seves mans lleugeres!...

Oh, el dilluns, tristesa de l'endemà de les diades fel·lices!

La bossa era gairebé exhausta i calia acontentar-se amb molt poca cosa per a dinar! Era un dinar, però, al qual no mancaven les facècies.

"La més franca cordialitat—com deia Murger—reemplaçava el caviar."

I per renovar el diumenge vinent la seva festa camperola, per poder-se embriagar de sol i de perfum de flors, economitzen tots dos alguns cèntims sobre el tabac i

TE RAO

—“Último grito?” L’“último grito” el donarà el meu home quan s’enteri de què m’he gastat els diners de la compra en un barret.

MONDRAGÓN

EL VIU DE LA DIADA

—Quina llufa li han posat a aquest “mano”!
A mi m’haurien de venir amb aquestes bromes!

sobre les frivolitats, i, encara, l’estudiant inventaria qualsevol despesa imaginària, per a estafar gentilmente una petita quantitat als pares que vivien a un recó llunyà de les províncies.

... Més tard, quan ell esdevenia un magistrat sever, enfonsat en qualsevol sub-prefectura d’on tots els somnis i les fantasies són expulsats, el nostre estudiant somniava, mentre dictava alguna avorrida sentència, amb els temps de la seva joventesa, durant els quals havia pensat amb Gautier de “tombar el planeta del revés”. Evocaria la Facultat, sorollosa i animada, els amics, els cafès, les barricades del 1830, sobre les quals es va batre joiosament per la llibertat. I sobre aquest passat encantador i mort hi veuria posar-s’hi un raig de sol: el somriure de la griseteta que l’estimà tendrament durant vuit mesos. Aleshores, baixet, cantaria per a ell mateix aquella cançó de Bé-ranger:

“Jo tenia vint anys, una follia amadora,
amics francs i joiosos, l’amor de les cançons.
Me’n reia del món, dels ximplers i dels savis,
sense cap avenir, ric només d’illusions.
Llest i joíós pujava d’un salt a un sisé pis.
Que bé s’està a una golfa quan es tenen vint anys!”

ART I ARTISTES

GALERIES LAIETANES

En Francesc Guinart té exposades a aquestes Galeries una tanda de pintures tractades pel seu procediment característic de puntillat, i és llàstima que no s’aparti d’ell i es decanti cap a tecnicismes menys carrinclons i passats de moda, doncs té bon gust en escollir els assumptes i traça en barrejar els colors.

Es un dels artistes que més verament tracta els quadros representant costums de pobles modestos i els seus rotllos de gent al voltant de la cobla. Les grans multituds de vila en festa són interpretades per En Guinart com pocs saben fer-ho.

Fent companyia a les anteriors, hi han a la mateixa casa les teles d’En Juli Borrell, i la molta producció d’aquest pintor ens excusa de fer una crítica que fóra desplaçada, doncs gairebé es pot dir que no hi ha casa ni caseta a Barcelona que no compti amb una tela d’En Borrell. Les mossetes gentils, plenes de sensualisme, d’En Borrell, són conegudes arreu, i ara ens hi ha barrejat una tanda de paisatges i d’assumptes religiosos tots molt ben entesos i que no fan més que refermar la justa fama d’aquest pintor.

Per a tancar la revista de les Galeries Laietanes, hem de parlar del jove Josep Rovira i d’En Josep Puigden-golas. El primer ens mostra una tanda de bodegons a l’oli interpretats de mà mestra, si bé és veritat que la perso-

NUMERO EXTRAORDINARI DE L'ESQUELLA.

SORTIRA DIJOUS, DIA 5 DE GENER

nalitat de l'artista no està encara ben definida i es troben vacil·lacions en la seva pintura. De totes maneres, dona la sensació de què si continua treballant com ara, arribarà a fer coses definitives per tots conceptes.

En Puigdemolas presenta paisatges fermes i de dibuix vigorós; li manca resoldre la lluminositat dels colors, però si arriba a resoldre aquest defecte pot ésser un dels nostres bons paisatgistes.

GALERIES DALMAU

L'alemany Max Pretzfelder, enamorat de la llum de nostra terra i—diu ell—adaptant-se al seu temperament, ha fet una col·lecció de paisatges en què, com sempre, manca això de què més es presum. La lluminositat de què fa gala, és enfarinament i la interpretació dels assumptes, ingènua i freda. No obstant, creiem que l'expositor és artista de talent i si es deixés de ximpleries i pintés com veritablement sent l'art, faria coses bones de debò.

BORIEL

LA SETMANA QUE VE, L'ESQUELLA SORTIRÀ DIJOURS. NUMERO EXTRAORDINARI

L'ANY NOU

He llançat el meu any vell com un gos mort
que sempre gemegava. I, en llançar-los, he dit: "Prou!
Potser em durà més sort
aquest any nou!"

I l'any nou ha entrat fent-me una festa
i besant-me les mans,
i he dit entusiasmada: "Alcem la testa!
Al·leluia! S'ha acabat la tempesta,
germans!"

N'hi ha que diuen: "Any nou, vida nova."
Jo dic: "Any nou, desitjos vells."
Ja sé de cert que no em prova
el renovar la vida com aquells.

A més, que la renovin els que viuen malament;
jo visc molt bé a la meua manera.
Duc nou eternament el pensament
i el món vell l'he deixat sempre endarrera.

Es clar que tots esperem nova sort
i desitgem que canviïn les coses.
Es per això: l'any vell ja és mort
i el nou ens omplirà tot l'hort
de roses.

Aquest any nou occirà la llopada
i tindrà la figura del bon pastor,
i la ramada fins ara astorada
pasturarà sense por.

El món caduc ja té un any més. Al·leluia!
Jo ja voldria ésser a Sant Joan
per a tirar al foc el neguit que se m'endua
i saltar-hi per sobre com si fos un infant.

Potser l'any nou serà el del meu amor.
Al·leluia! Al·leluia! Germans, al·leluia!
L'esperit vell plora endotat en la foscor
mentre l'any nou ens riu vestit de festa.

SALVADOR PERARNAU

CONCEPCIO PALLARDÓ HA MORT

Acaba de morir la vella actriu catalana Concepció Pallardó.

Concepció Pallardó té un brillant historial escènic. Ella posà tot el seu entusiasme i tot el seu art a la renaixença del nostre teatre; amb els noms gloriosos d'Isclé Soler, Lleó Fontova, Ermengol Goula, Carme Parrenyo, Mercè Abella, Joaquim García Parrenyo, etc., hi ha el de Concepció Pallardó. Fou la Pallardó la qui estrenà les obres dels començaments del nostre teatre, les obres de "Pitarra", Roure, Arnau, Vidal i Valenciano.

L'illustre artista ha mort als setanta nou anys, pobra. El seu enterrament ha estat una gran manifestació de dol. Al condol de Catalunya, hi afegim el nostre.

JAUME MIRET

el rei del cuiners, que, des de la cuina de
l'Orient, dona aliments a mitja humanitat

L'ESQUELLA QUE VE, NUMERO EXTRAORDINARI
D'ANY NOU. SORTIRÀ DIJOURS, DIA 5 DE GENER

DE TEATRE

Si els que van al teatre, ho fessin per les referències que de les obres donen els crítics, la majoria de les vegades es trobarien frustrats, doncs, rarament el seu parer és compartit per la generalitat dels espectadors. Per això, bona part de la culpa del retraïment del públic al teatre, és deguda als crítics, els quals, per incomprensió unes vegades, i per benivolència altres, l'han escamat d'una manera lamentable. Els crítics, lluny de servir de guies, han desorientat.

I és que la crítica, exceptuant raríssimes excepcions, l'exerceixen uns senyors que no saben de què va.

S'han bombejat a tort i a dret obres que no s'han aguantat al cartell una setmana, rebentant-se'n d'altres de mèrit positiu. Tanmateix, no pot ésser això més llastimós, doncs, tant en l'un com en l'altre cas, l'únic que s'ha aconseguit ha estat allunyar el públic de les nostres sales d'espectacles.

Els crítics—i consti que parlem en sentit general—són incapacitats o estan renyits amb la sinceritat; altrament no comprenem les seves crítiques.

Any enrera—no gaires—hi havia crítics que tenien la *sans façon* de parlar de la nostra escena amb evident menyspreu. Avui, això ha passat, però la crítica no ha millorat gens.

Els crítics podien fer molt pel nostre teatre i no han fet res. Innegablement, han pecat d'excés de benivolència. Més que censures, han prodigat elogis immerescuts.

Potser bona part de culpa correspongui a les detestables "capelletes", però cal tenir en compte que la ploma del crític no deu estar supeditada a cap conveniència. El crític té el deure de fer justícia, res més que justícia. Per damunt de tot, ha de jutjar desapassionadament i amb sinceritat. Ni severitat extremada ni l'elogi incondicional.

El dia que exerceixin la crítica homes conscients del seu deure i capacitats i que ho facin amb noblesa, hi guanyaran autors, públic i empreses. Cauran, naturalment, algunes "eminències", però les reputacions conquerides a força de mèrits es consolidaran encara més i el nostre teatre serà alguna cosa més que una innocent sessió de putxinellis, i segurament sortiran algunes produccions que tindran la virtut de desensopir la nostra escena.

J. CORNUDELLA

L'ESQUELLA QUE VE, NUMERO EXTRAORDINARI
D'ANY NOU. SORTIRA DIJOUS, DIA 5 DE GENER

BON COMERCIANT

Aquests dies, una casa de comerç de la nostra ciutat celebra les seves noccs d'or. Les noccs d'or de la fundació d'una casa cal celebrar-les dignament. Cal que es celebri la festa i que alhora resulti un reclam. Un comerciant que sap el que es fa ha de fer-ho així. Una bona festa, però que alhora que acredita la casa reporti beneficis immediats i no despeses.

L'amo o amos de la dita casa de comerç es veu que saben on van. I veus ací el programa de les festes:

Un dia, uns funerals en sufragi de les ànimes dels fundadors, dependents i clients morts durant aquests cinquanta anys.

Un altre, repartiment de bons als pobres del barri.

I, durant tot un mes, venda dels articles amb rebaixa i present d'un *objecte artístic* recordatori de les noccs d'or.

Val la pena de detenir-se examinant aquest programa. Tot ell revela ésser fet per un bon comerciant.

Uns funerals per a l'ànima dels clients morts durant els cinquanta anys. Veieu bé el significat d'això? Significa atreure's com a clients tots els catòlics fanàtics. Si ara celebra aquests funerals per als clients morts, vol dir que un altre dia se'n celebraran uns altres per als clients que hagin mort d'aquests a l'altre. Oh, un fanàtic, per assegurar-se misses és capaç de tot! El tret és d'efecte segur.

No cal parlar ja de la venda amb rebaixa i de l'ham del regallat. Això és un negoci immediat segur; ho veu tothom.

I passem al segon número del programa:

Repartiment de bons de pa, carn i arròs als pobres de la barriada. Però l'anunci del periòdic diu que per a obtenir els dits bons, serà precis un certificat de l'alcalde de barri, i que es repartiran al vestibul de l'establiment.

Es a dir, caldrà que aquesta pobra gent contin les seves misèries a l'alcalde de barri, el qual lliurarà un certificat que hagin de presentar-lo a l'establiment i que rebuin el bons a la vista del públic; un gran concert en el vestibul, alhora que s'exposaran els preus que regiran per a la *venda-present*, atreurà més gent a veure el repartiment de bons. Això significa que s'humilia a una pobre gent digníssima per a propaganda de la casa i per a què els amos passin per misericordiosos.

Si tothom fos just i bo, home en fi, en comptes de secundar el pla baix dels amos de l'establiment, s'hauria d'apedregar-los.

LA SETMANA QUE VE, L'ESQUELLA SORTIRA
DIJOUS. NUMERO EXTRAORDINARI

NOVA IL·LUMINACIO A LES RAMBLES

A les Rambles s'ha canviat la il·luminació. Veus ací una nova glòria de l'actual Ajuntament.

Abans hi havien uns llums alts que no donaven cap perspectiva al passeig més barceloní de tots, i àdhuc semblava que la llum sortia dels arbres.

Ara, és tot el contrari.

Han posat uns llums baixos que honoren Barcelona. Són uns canalobres col·locats un metre endins dels arbres, gairebé al mig de la Rambla. Si bé és veritat que des de dalt de la Rambla es veu bé tota la renglera de llums i donen perspectiva i els canalobres són força passadors, en canvi tenen l'avantatge que estan col·locats tan al mig que permetran que la gent hi topi i a més no fan tanta claror com abans.

Un encert, un gran encert. Era de felicitar-nos-en.

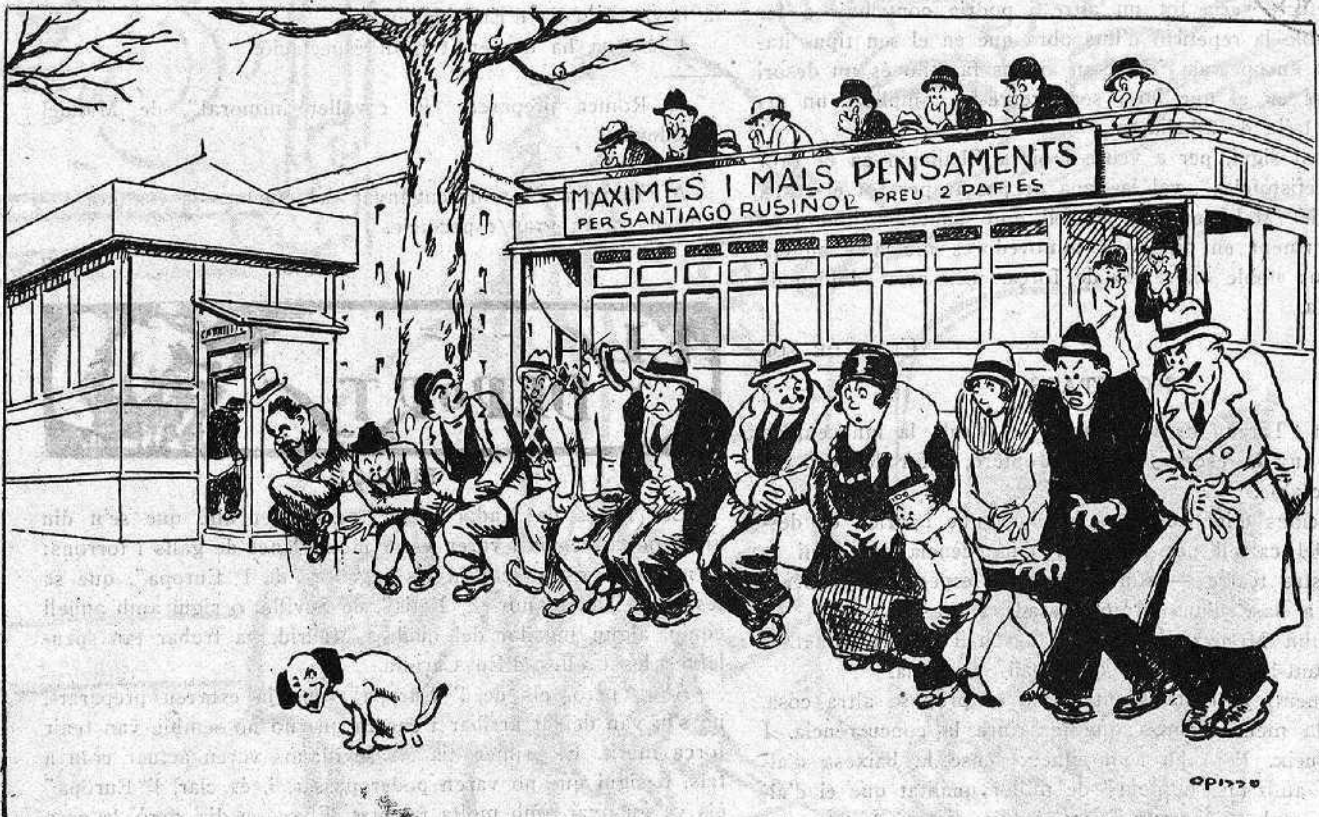
LICEU

"Mefistòfeles", per Chaliapin i Fleta

La nit del divendres passat, i no tant la nit del dimarts següent, foren de glòria per al Teatre del Liceu que poques vegades presenta un aspecte tan enlluernador. Certament, l'espectacle de la Sala valia més que l'altre, i això és dir molt si tenim present que cantaven Della Rizza, Chaliapin i Fleta. Un dia n'hauem de parlar d'aquesta "glòria" del Liceu, que

LA VIGILIA DE NADAL - LA GOLA

L'ENDEMA DE NADAL - L'ENVEJA

Dos dels pecats capitals, que ara han tingut actualitat

amb les seves riques exuberàncies és ben superior a la representació teatral.

Sense voler descobrir ara l'òpera d'Arrigo Boito, direm que la seva concepció literària és excel·lent, tant, que dona de la creació de Goethe una idea de conjunt més bella i més completa que el "Faust", de Gounod, i que la "Damnació de Faust", de Berlioz.

Però l'expressió musical de Mefistòfeles correspon de tot al tipus de l'òpera italiana. Els corals hi són generalment tractats amb una traça extraordinària i algunes de les seves melodies tenen una gran força dramàtica i són d'una bella inspiració. Mes això que sol dir-se de les influències wagnerianes és fals en quant a la interpretació del drama líric. Es tracta d'una obra italiana en la qual el "divo" hi té més a fer que l'actor.

Això és per a dir que, al meu entendre, Chaliapin no hi pot lluir totes les seves facultats. Ell prou es defensa al Pròleg i a l'acte del jardí, però en la mort de Margarida i en la mort de Faust no pot suplir les deficiències de l'autor, que pensava més en el baix que en la situació oreada.

Altrament, En Fleta, que pel contrast del seu cant inexpressiu veié ofegada al primer acte l'ovació que iniciava la "claque", tiromfà sincerament en la bella invocació de la "Santa Poesia" que precedeix a la seva mort. Demanar en aquell moment altra cosa que l'expressió bucal, seria apartar-se de la concepció de l'autor.

La senyora Dalla Rizza cantà amb força gust la seva part de Margarida, sense carregar amb un expressionisme inoportú les belles tonades que li tocava cantar.

Es una llàstima que la presentació del Sabbath no pugui ésser feta sota la direcció d'un mestre coreògraf que hi entengui. L'efecte seria tot un altre i podria contribuir a fer més desitjable la repetició d'una obra que en el seu tipus italià és força ensopegada. Tal com ara es fa, allò és un desori substancial en el que hom sent veure-hi complicat un artista de la talla de Chaliapin.

Signi com sigui, per a veure i oir a Chaliapin en el Pròleg del "Mefistòfeles", val la pena de passar per tot el reste. L'Esperit del Mal s'encarna en ell amb supèrbia inhumana i el seu turment en oir les commovedores melodies angèliques, és una noble expressió de força, més aviat doblegada que vençuda.

CLAU DE SOL

NOVETATS

"Llegint "Tarzàn de los monos" es titula la innocentada que aquest any ha escrit Joaquim Montero, autor de vena còmica inesgotable.

Les funcions d'innocents — funcions que haurien de desaparèixer del cartell per l'abundor d'innocència que avui es nota al nostre teatre — són sempre un espectacle grolier i poca-solta, a base d'una broma pesada i grassa.

A Joaquim Montero hi ha que agrair-li l'haver afinat el gènere donant-li una qualitat que abans no tenia.

Naturalment, Joaquim Montero no es proposa altra cosa, amb aquesta mena d'obres, que fer riure la concurrència. I ho aconsegueix. Però ho aconsegueix sense la baixesa d'altres autors, amb un "humour" de millor qualitat que el d'altres autors, amb un enginy i una gràcia dignes de tota estima.

"Llegint "Tarzàn de los monos" no passarà a la història, però fa passar una bona estona. No es pot demanar més. La interpretació excel·lent.

ESPANYOL

Com cada any, s'ha estrenat en aquest teatre un apropòsit d'actualitat: "Almanac de l'Espanyol 1928".

I no ens ha agradat com altres anys. No té la gràcia, ni la frescor, ni l'enginy d'altres anys.

Cal tenir en compte que el públic accepta tots els gèneres, menys el de la grolieria, que alguns autors conreen donant-li categoria de nou gènere.

No, no: l'"Almanac de l'Espanyol" d'aquest any, no ens ha agradat.

VICTORIA

"Parisette" és el títol d'una nova sarsuela que En Màntua ha escrit per a què el mestre Casademont la musicés.

En Màntua ha pensat que "a tout seigneur tout honneur", i ha escrit un llibre àgil, entretingut, discretíssim.

El mestre Casademont, un dels nostres músics més dignes de consideració i estima, ha compost una música brillant, de gran efecte, que el públic aplaudeix amb entusiasme.

POLIORAMA

"La jaca torda" és l'última obra estrenada en aquest teatre. "La jaca torda" és una comèdia en vers, original del senyor J. L. Mayral. El senyor J. L. Mayral, a la vegada que autor era, o és, crític d'un diari madrileny. Aquesta condició, la de crític, serveix molt per a estrenar comèdies com "La jaca torda". És a dir: comèdies dolentes.

ROMEA

També en aquest teatre s'ha celebrat funció d'innocents. No som a temps de parlar-ne per estar ja aquest número en màquina.

Ho farem la setmana entrant.

PER A ACABAR

A Novetats han començat els assaigs d'"El rei per força", la nova comèdia d'En Capdevila.

L'estrena ha despertat gran expectació.

A Romea preparen "El cavaller immoral", de Manuel Fontdevila.

A Olympia s'han desenganyat del cinema—ja era hora!—i preparen un gran espectacle.

BOB

FUTBOL

Les festes de Nadal varen transcórrer allò que se'n diu amb molta alegria i varen ésser molt plenes de galls i torrons; si no, que ens ho contin els jugadors de l'"Europa", que se les varen haver amb el "Betis", de Sevilla, o sigui amb aquell equip, algun jugador del qual, a Madrid, va trobar tan suculent les orelles d'En Carulla.

Aquí, però, els de l'"Europa", que ja estaven preparats, no s'hi van deixar arribar i encara que no ho semblava, van tenir força mèrit. El primer dia els sevillanos varen actuar com a tals, o sigui que no varen poder passar, i, és clar, l'"Europa" els va guanyar amb molta facilitat. (El segon dia, però, la cosa va canviar d'aspecte; es veu que els nostres jugadors, tips com estaven dels torrons que s'havien menjat el dia abans i d'altres excessos que el mateix dia els portava, per no "descanviar la pesseta"—com vulgarment es diu—, varen admetre tants "sevillanos" com els havien fet abans, o sigui que va rebre una pallissa de 4 a 1.

De totes maneres, ja ho podem dir: guanyar a un "Europa" en les circumstàncies en què ho féu el "Betis", no té cap mè-

rit. Que vinguin en època normal i ja veurem com van les coses.

* * *

El "Barcelona" va fer venir als txecs, l'història del qual —com tots els equips que ens visiten, encara que siguin unes cafeteres—, no podien ésser més notables al dir del Club contrincant.

El primer partit va resultar un avorriment i únicament distingí per les trompades seques que uns i altres jugadors, amb més o menys bona intenció, s'anaven distribuint. Va guanyar el "Barcelona" per 5 a 2, i encara els 2 que varen marcar els txecs va ésser perquè al "Barcelona" hi debutava un canari, que quasi quasi aniria millor d'extrem que de porter.

Es allò, no sempre s'ha de tenir sort amb les adquisicions. Pel que toca al segon partit, allò sí que va ésser com si diguéssim una cosa, que a manca d'altre qualificatiu, diem-ne còmica.

El "Barcelona", que tenia els uns jugadors empatxats, va fer jugar tota la rècula de reserves, i mireu què són les coses, o més bé, mireu si en són de dolents el txecs, que amb tot i aquell equip varen perdre per 1 a 0.

Ja veieu, on han arribat les coses!

NATACIO

Com de costum, al port, va celebrar-se per 21 vegada la tradicional cursa Gran Premi Nadal, amb un recorregut de 200 metres i organitzada pel "C. N. Barcelona".

Tanmateix, a l'hivern, és un gran mèrit el llançar-se a l'aigua, la qual, a ben segur, que no deu tenir res de calenta, amb tot i que el dia era esplèndid. Nosaltres, ja us assegurem que preferiríem un bon àpat a tirar-nos-hi.

Sigui com sigui, els bons nedadors s'hi van tirar i van fer-nos disfrutar força, perquè fou una cursa excellent.

S'endugué la victòria l'alemany Heitman, del "C. N. Barcelona", amb 2 minuts 25 segons; el primer dels nostres va ésser En Parés amb 2 minuts 51 segons.

Res, una bona festa que deixa un bon record.

REM

Per no ésser menys, el Club de Mar va organitzar unes regates amb la corresponent Copa Nadal.

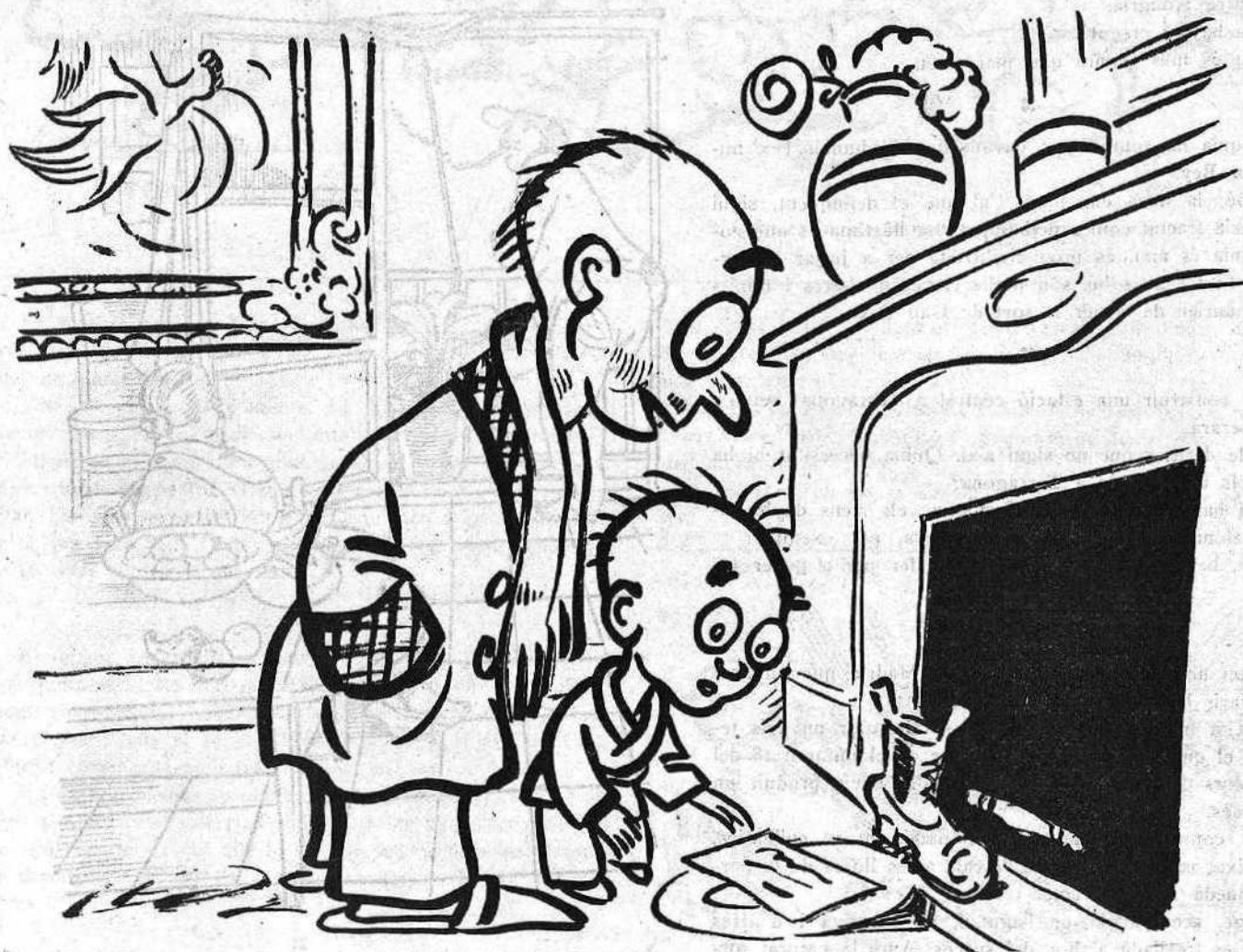
Hi va haver regates amb tota mena d'embarcacions, o sigui iols a quatre, skiff, outriggers a quatre, etc., etc.

Varen desenrotllar-se, com de costum, amb molta vistositat i sempre amb l'interès per part dels participants i espectadors. I això ja és molt, donat a què ara com ara veiem tan poques manifestacions d'aquest esport.

Decididament, sabem que els organitzadors d'aquesta mena de regates voldran fer-nos quedar malament i en celebraran tot sovint.

Ja ho oïrem dir.

TEIXI

ELS REIS

—Posa'ls-hi un segell per a la resposta, que aquesta vegada estan pobres.

L'alcalde de Rubí ha tramès 1.000 pessetes per a la ciutat universitària.

El Banc d'Espanya ha rebaixat l'interès dels préstecs. I ara! Com ha anat?

Els que això exclamin és que no saben el que es diuen ni el que s'empatollen. Va tan bé Espanya que adhuc es podrien suprimir del tot els interessos.

El mestre Pahissa es dedica a director d'orquestra. Ha actuat ja a Tarragona, dirigint "La Favorita" i "Aida".

Ho trobem molt bé. El mestre Pahissa és un home de gran talent musical, però és un xic mandra.

Ja que no es dedica activament a la composició, almenys que faci de director d'orquestra.

No senyors, és mentida.

Txecoslovàquia ha negat oficialment que faci preparatius bèl·lics contra Hongria.

Què us haviu cregut?

La pau és més segura que mai arreu.

A Turquia ha comparegut davant dels Tribunals l'ex ministre Isan Bey.

Molt bé; la nova ens plau. Cal que el delinqüent, sigui qui sigui, sia tractat com a delinqüent. La llàstima és que només Turquia és així, és prou civilitzada per a jutjar els exministres. Si tot anés bé, són molts els exministres i ministres que haurien de seguir la sort de Isan Bey.

Es vol construir una estació central a Tarragona; sembla que prosperarà.

Hem de desitjar que no sigui així. Quina necessitat hi ha que tots els trens vagin a Tarragona?

Què hi han d'anar a fer a Tarragona els trens de les línies Barcelona-Blanes i Barcelona-Cerbera, per exemple?

Es que, ben bé, hom no sap el què fer per a poder fer coses.

Veus ací un telegrama periodístic de Madrid que publica ven els diaris barcelonins del passat dimarts:

"Al jutjat municipal de Vallecas es rebé ahir un avís telefònic en el qual es donava compte que en el número 18 del carrer Dolors (Espanya, d'aquell poble, s'hi havia produït un tràgic succés.

Segons comuniquen, un veí que pateix atacs epilèptics, s'havia deixat caure per l'ull de l'escala a les lloses de la portalada i quedà mort a l'acte.

El jutge, acompanyat de l'agutzil, de l'escrivà i d'altres autoritats, es treslladà al lloc del succés. Amb la natural sorpresa allí s'assabentaren que el mort havia ressuscitat i havia sortit a passeig.

En efecte, l'epilèptic, de resultes de la caiguda, es va quedar una estona sense coneixement, però després s'aixecà tan

fresquet i anà a donar un tomb entre l'astorament dels presents.

Ep, senyors periodistes! Dimarts passat era el dia 27, i els Innocents són el 28.

Hem rebut del senyor Agustí Grau de Moià una artística reproducció miniatura del monument de Barcelona a Cristòfor Colom.

Es tracta d'una reproducció excel·lent, en la qual no s'ha negligit cap detall. El senyor Grau, ferreter del simpàtic poble de Moià, ha fet un bon treball d'artista; cal dir que ha estat justament recompensat, puix que la seva reproducció miniatura té un gran èxit a totes les cases barcelonines on s'ha posat a la venda.

Hem rebut excel·lents calendaris de la casa Tobella, impressor; del Centre d'Específics Segalà; de la Casa Punsoda i Gavallda; de la Companyia Transmediterrània; de la Làmpara Z; de la casa d'accessoris Pere Giner; de la Mútua General de Segurs; de la fàbrica de xocolata Ametller, i un talla papers de l'Editorial Sopena. Tots ells d'un gust exquisit i rivalitzant de bon gust.

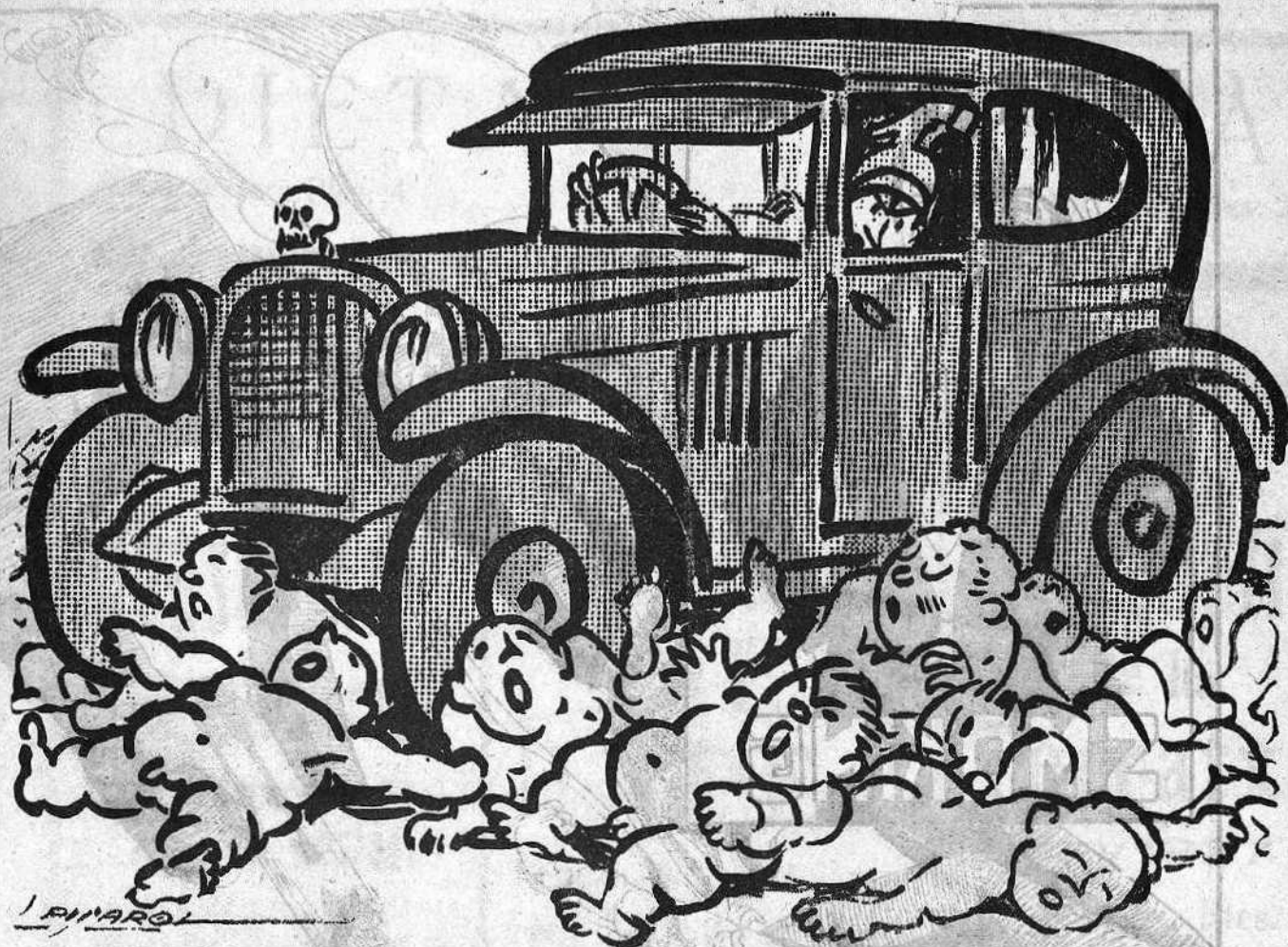
Mercès a tots.

UN HOME MALAURAT

—Bé, i quan et decidiràs a treballar?

—Mare, si cada dia em llevo a mig dia, lleigeixo els anuncis dels diaris i sempre arribo tard.

TOT ES MODERNITZA

Com es fa ara la matança dels innocents.

El doctor Joaquim Xirau i Palau, professor de Lògica a la Universitat de Saragossa, ha estat traslladat a la Universitat de Barcelona.

Tots n'hem d'estar contents. El doctor Xirau, germà del doctor Josep Xirau, professor intelligent de Procediments i Pràctiques a la nostra Facultat de Dret, és un home de gran valer i un home nostre. Havia estat professor de la Mancomunitat. La Universitat de Barcelona comença a tenir homes de valer; per això hem d'estar altament satisfets quan veiem que ve un altre professor que val.

El senyor Llansó ha explicat les reformes que s'estan fent a l'Ajuntament. Ha dit que serien una cosa mai vista. Realment, abans no les havíem vist mai; altrament, com a garantia recordem que el senyor Llansó acabà la Plaça de Catalunya començada amb tant d'encert pel senyor Nebot.

Ha dit també, que quedarien llestes a mig any. No ha dit, però, a quin any es referia. Perquè si es fan amb l'activitat amb que s'ha aplegat l'escut que hi ha a la façana principal damunt la portalada, per llà l'any 1950 estaran ja llestes aquestes obres.

Un diari barceloní duia una estadística del que hom ha comprat a les vigílies de Nadal:

"Carn de vedella, 151.000 quilos; carn de bou, 66.000; carn de moltó i anyell, 84.000; carn de porc, 62.000; peix, 98.000; ga-

llines, caps, 65.000; pollastres, caps, 54.000; gall dindis, caps, 18.000; verdures, 900 carretades; fruites, 600.000 quilos; plàtans, 6.000 raimos."

Manquen en aquesta relació els dolços, terrons, neules, mas-sapans, vins, licors i xampany. Segurament deuen donar una xifra alcadíssima.

I després diran que a Catalunya la gent no menja. Ja ho crec; àdhuc s'afarta!

Imprempta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona

Casa Carreras
SASTRERIA

FORMA DE TRAJOS DES DE 400⁰⁰

RAPIDE SA ECONOMIA
EN TOTS ELS ENCARRECS
TALL AMERICA

GENÈRES ULTIMA NOUETAT

PLAÇA DEL SOL 9.

BARCELONA
GRACIA

Es un inconvenient

una cigarreta que es consumeixi amb rapidesa, sense donar temps de assaborir-la. Es malgasta el tabac inútilment, les cendres cauen amb facilitat damunt del vestit del fumador, damunt la taula de treball, etc.

Es un inconvenient

una cigarreta que s'apagui amb freqüència, havent d'encendre-la diverses vegades. Produeix cendres negres, i el tabac perd bona part dels seus sabor i aroma.

Aquets defectes queden eliminats empleant el paper de fumar

SMOKING

de combustió lenta, sabor agradós, molt resistent i fi. Es per aquestes raons que ha sigut el més ben acollit pels fumadors intel·ligents.

DIETARI CATALÀ

Plana sencera Ptes. 4

Mitja plana Ptes. 2'70

Màximes i mals pensaments

Pensa mal i no erraràs

Ultima publicació d'En
Santiago Rusiñol

Preu: 2 Pessetes
Eidció de paper de fil Ptes. 5

Xistus de Sagristia Anissos de frare

Recopilats per
Mossèn Piu
Preu: 1 Pta.

De venda per tot arreu

UN TROS DE PAPER

Setmanari català, que
l'any 1865 feu les deli-
cies d'aquella generació.
Escrit i dibuixat per tot
el bo i millor dels vuit-
centistes.

Un volum de 276 planes, re-
lligat amb una coberta al·le-
gòrica Pessetes 5

Tapes

per a religar

L'Esquella de la Torratxa

any 1927

Tapes soles Ptes. 5
Tapes i religat Ptes. 7

Pere Coromines

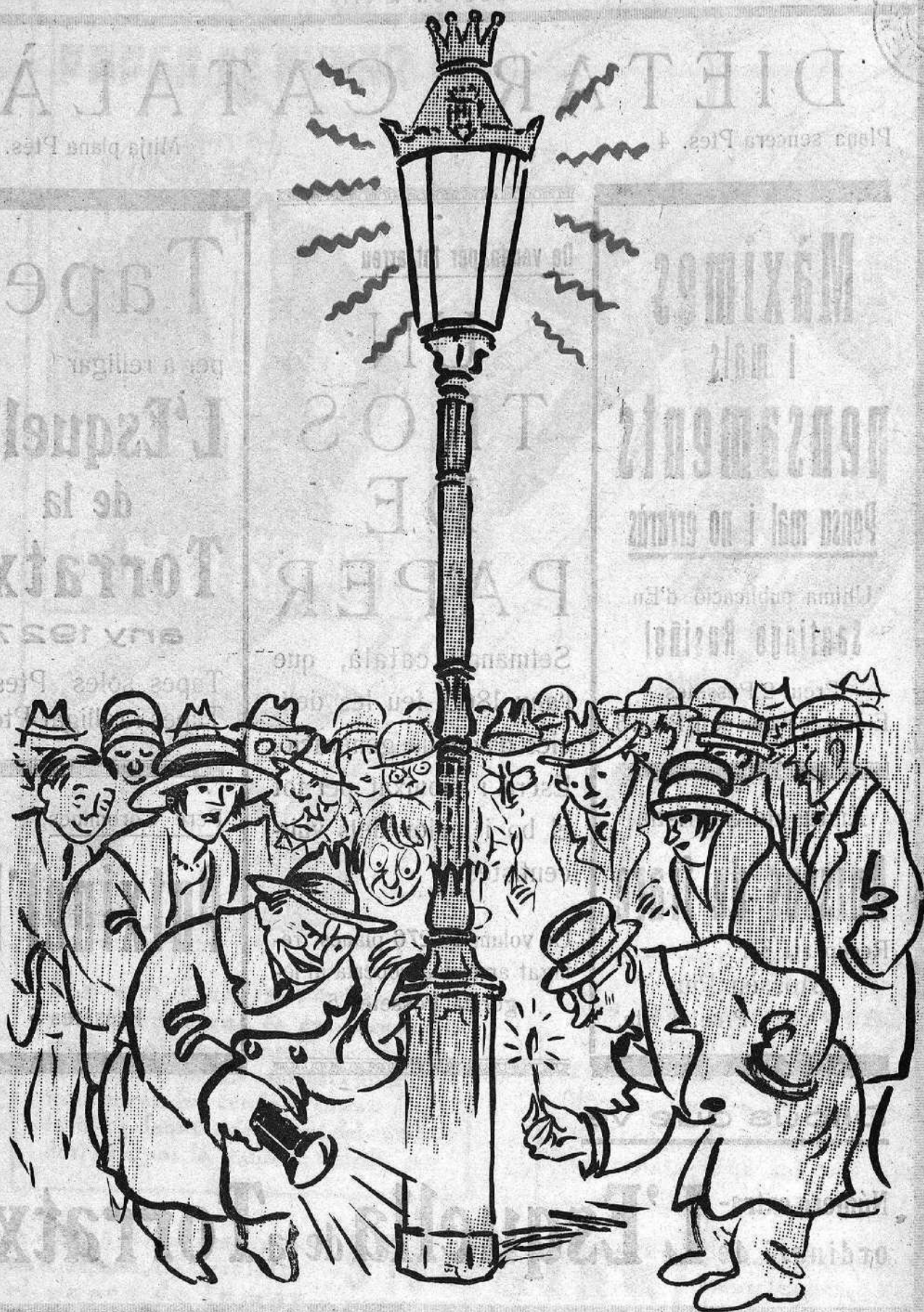
Putxinel·lis

Pessetes 5

Dijous que ve

Número extra-
ordinari de **L'Esquella de la Torratxa**

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaxes.

LES LLUMS DE LA RAMBLA

Un que ha perdut un bitllet de mil i no el troba... perquè no el veu.